

20. 7. 2006

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Druhotná platební neschopnost

Na základě mandátní smlouvy jsem pro svého obchodního partnera zařídil určitou obchodní záležitost. Ten se však dostal do druhotné platební neschopnosti a není schopen mi za moje služby zaplatit celou částku najednou. Jelikož máme dobré vztahy, jsem ochoten mu s platbou posečkat, ale chtěl bych zlepšit své postavení pro případ, že přece jenom platit nebude. Jaké mám možnosti?

Uznání závazku - písemné prohlášení dlužníka

Pro tento typ případů se v obchodněprávních vztazích často využívá zajišťovacího institutu uznání závazku. Uznání závazku je jednostranným projevem vůle dlužníka, kterým potvrzuje věřiteli, že svůj závazek uznává. Rozhodnutí o tom, zda uzná určitý závazek, záleží zcela na vůli dlužníka, není to jeho právní povinnost. Věřitel nemá možnost právní cestou uznání závazku na dlužníkovi vymáhat. Pro věřitele má význam především v tom směru, že přechází důkazní břemeno pro případ sporu z věřitele na dlužníka. Dlužník, který svůj určitý závazek uznal, může sice namítat, že závazek nevznikl nebo že v době uznání již netrval (tzv. vyvratitelná právní domněnka, že dluh v této době trval), avšak musel by své tvrzení dokázat. Není podmínkou, aby prohlášení dlužníka o uznání závazku obsahovalo příslib, že závazek splní. Postačuje, že dlužník existenci závazku připouští.

Uznání závazku musí být dostatečně určité; ačkoli zákon nestanovuje způsob, lze jen doporučit identifikovat závazek co do důvodu svého vzniku a výše, a rovněž identifikovat věřitele. Součástí uznání závazku často bývá i dohoda o jeho úhradě ve splátkách. Pokud se dlužníkovi při sepsání uznání závazku poskytne možnost splácet závazek ve splátkách, pak doporučuji, aby součástí splátkového kalendáře bylo i ustanovení, podle kterého ztrácí dlužník při prodlení s úhradou kterékoliv splátky výhodu úhrady ve splátkách a věřitel je oprávněn požadovat úhradu celé dlužné částky.

Uzná-li dlužník písemně svůj určitý závazek, počne běžet i nová promlčecí doba v délce čtyř let ode dne tohoto uznání. Jestliže dlužník uzná jen část závazku, běží nová promlčecí lhůta ohledně této části. V případě, kdy dlužník uznal již promlčený závazek, promlčené právo se uznáním obnovuje a běží nová čtyřletá promlčecí doba. Písemné uznání závazku tedy vylučuje možnost uplatnit námitku promlčení po dobu dalších čtyř let, a to bez ohledu na to, zda dlužník o promlčení v době, kdy prohlášení o uznání učinil, věděl či nevěděl.

Uznání závazku má výše uvedené účinky i vůči ručiteli. Obecně platí, že dlužník může svůj závazek uznat i opakovaně, je však nutné pamatovat na obecné omezení promlčecí doby; bez ohledu na to, že byl závazek uznán opakovaně, skončí promlčecí doba nejpozději po uplynutí deseti let ode dne, kdy počala běžet poprvé.

Uznání závazku - placení úroků nebo částečné plnění závazku

Kromě písemného prohlášení, ve kterém dlužník uznává závazek, považuje obchodní zákoník za uznání závazku také další právní úkony. Jedná se o placení úroků - za uznanou se považuje část závazku (peněžní částka), z níž se úroky platí. Plní-li dlužník částečně svůj závazek, má toto plnění

účinky uznání zbytku dluhu, jestliže lze usuzovat, že plněním dlužník uznává i zbytek závazku. Tento způsob uznání ovšem nemá vliv na běh promlčecí doby.

Dohoda účastníků ve formě notářského zápisu

Dále máte možnost požádat notáře o sepsání notářského zápisu o dohodě, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku nebo jiný nárok druhého účastníka vyplývající ze závazkového právního vztahu, v níž svolí, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí (exekuce), jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní. Dohoda účastníků může obsahovat též podmínky, popřípadě vzájemné povinnosti oprávněné osoby, na jejichž splnění je poskytnutí předmětu plnění vázáno. Dohodu sepíše notář podle shodného prohlášení účastníků.

Obdobné platí také pro prohlášení učiněná před exekutorem, kdy exekutor má oprávnění sepsat dohodu, kterou se účastník zaváže splnit pohledávku opět s možností přímé vykonatelnosti.

Pro věřitele znamená tento notářský nebo exekutorský zápis výrazné posílení jeho pozice v tzv. přímé vykonatelnosti závazků. Notářský a exekutorský zápis je totiž zároveň exekučním titulem, má tedy obdobné postavení jako např. rozsudek nebo platební rozkaz a na jeho základě je možné provést exekuci, resp. výkon rozhodnutí. Věřitel nemusí podstupovat soudní řízení. Ovšem je potřeba počítat s tím, že sepsání těchto zápisů zvyšuje náklady, výše odměny notáře a exekutora za zápis se odvozuje od výše pohledávky.

Obecně k problematice

Každý konkrétní případ je ovšem svým způsobem specifický. Důležité je celkově posoudit nastalou situaci a následně zvolit řešení pro ni nejvhodnější. Může se stát, že sice dlužník je ochoten uznat a splácet svůj závazek, ale nemá, a lze očekávat, že ani nebude mít k tomuto prostředky. Pak lze doporučit i jiné postupy, např. podání návrhu na konkurs. S pomocí při výběru Vám doporučuji poradit se s advokátem, který má v tomto ohledu nejlepší předpoklady daný případ posoudit v souvislostech a může Vám pomoci zároveň i se sepsáním uznání závazku, popř. i splátkového kalendáře tak, aby obsahoval všechny zákonem stanovené náležitosti a jeho platnost nemohla být později dlužníkem nebo někým jiným zpochybnována. Pro úplnost dodávám, že v občanskoprávních vztazích existuje obdobný právní institut – uznání dluhu, který se ovšem v jednotlivostech odlišuje.

Anna Bartůňková

[Advokátní kancelář HOLEC, ZUSKA & Partneri](#)

© EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Holdingové struktury a odpovědnost mateřské společnosti](#)
- [Zjednodušení rozvodového řízení – aktuální právní úprava vs. změny, které zavádí rozvodová reforma](#)
- [Ochrana klimatu a výroba zboží v roce 2024: uhlíkové clo a změny v emisních povolenkách](#)

- [Poskytování informací zadavatelem v zadávacím řízení](#)
- [Zásady pro spolupráci obcí s developery a možnost dohody na změně územního plánu](#)
- [Jak mohou firmy těžit z EU Taxonomie? Příklady konkrétních příležitostí ve třech sektorech](#)
- [Změny v bezplatných emisních povolenkách: na koho dopadnou a jak se na ně připravit?](#)
- [Investice do společné věci v nesezdaném soužití](#)
- [K povinnosti zaměstnance vrátit zaměstnavateli rozdíl mezi stálou a dosaženou mzdou při uplatnění konta pracovní doby](#)
- [Holdinky a zneužití práva při výplatě podílu na zisku.](#)
- [Technická novela zákona o zadávání veřejných zakázek vejde v účinnost už 16. 7. 2023](#)